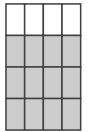

Gorka istina umesto slatkih laži

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
Datum: Pon, 16/05/2011
Površina članka: 865cm2
Strana: III

Zemlja: Srbija
Autor: Željko Pantić
Deo: 1/1

DEMOGRAFSKI TRENDOVI I REGIONALNI RAZVOJ SRBIJE

Gorka istina umesto slatkih laži

ŽELJKO PANTIĆ

Demografski trendovi i njihove razorne posledice po ekonomiju i društvo uopšte, izgledaju poput slike neke teške saobraćajne nesreće čiji usporeni snimak posmatramo bez moći da bilo šta promenimo. Svima je jasno da su posledice strašne, potencijalno fatalne, da je čak i uz najbolju volju i hitnu akciju, pozitivan ishod borbe protiv bele kuge u Srbiji neizvestan. Možda upravo zato svi beže od ove teme i ovog problema, makar i podsvesno, ali to ne znači da će time biti rešeno bilo šta. Naprotiv.

Gledanje realnosti u lice, ma kako nekada bilo bolno, mnogo je bolje od samozavaravanja i izbora „srećnih misli“. Neko je negde rekao da je uvek gorka istina bolja od slatke laži. A u čitavom oblaku slatkih laži, Srbija živi isuviše dugo da bi to moglo ostati bez nesagledljivih posledica. Depopulacija ruralnih mesta u Srbiji počela je veoma davno, Čedo Vučićević iz humanitarne organizacije Stara Raška ukazao je na primer tog dela Srbije u kome je pre nekih trideset godina bilo skoro 70 odsto Srba, da bi ih sada bilo svega trideset odsto u demografskom izumiranju, uz mnoštvo starih domaćinstava i neozneženih sredovečnih momaka koji veoma teško uspevaju da nađu žene spremne da sa njima žive u opustelim selima. Srbija stotinama miliona evra godišnje plaća borbu za kolektivnu crkvenu duhovnost u Srbiji, dok se istovremeno izdvajaju ogromne sume za izgradnju i održavanje državnih ustanova u Srbiji, po istom obrascu po kome je izgubljeno i Kosovo, bežanjem od ozbiljne demografske politike do tačke kada sve postane nepopravljivo. Ako godišnje samo u Srbiji umiru više od 45.000 umrlih više od rođenih, i tome dodamo podatak da i u tom mizernom natalitetu deca srpske nacionalnosti učestvuju sa samo 50 odsto, jasno je da mi ne govorimo samo o promeni regionalne raspodele stanovništva već o drastičnoj promeni nacionalne strukture u samoj Srbiji. Ako bi se oko dva miliona građana Kosova vratilo u pravni sistem Srbije, i samo dobilo pravo glasa, pasoš i građanska prava koja imaju ostali građani Srbije, bez ikakve druge političke autonomije, savim je jasno da bi ukraštanjem najviše i najviše stope nataliteta u Evropi, za najviše 20 godina, Republika Srbija dobila ne samo albansko predsedništvo već i kompletnu promenu društvenog uređenja. Tim pre što već sada više od četiri miliona Srba spada u dijasporu u kojoj sve veći broj njih gubi vezu sa Srbijom, dok demografsko odlihanje nije samo vezano za umiranje već mnogo više za odlazak iz zemlje, a taj broj nije uračunat

Prethodnih deset godina broj stanovnika u Srbiji smanjen za 200.000. Učesnici Danasove konferencije

u onaj bruto godišnji demografski minus od 45.000 ljudi.

Srbija bez Kosova je zemlja sa visokom stopom nezaposlenosti, penzionim sistemom koji je dugoročno neodrživ, ekonomijom koja se nepovoljno koncentriše u Beogradu i Novom Sadu, javnim sektorom koji troši najviše u Evropi. Vensan Dežer, šef delegacije Evropske unije u Srbiji, opisao je prolazak Srbije bez Kosova kroz ekonomsku krizu rečima da je „Srbija u poslednjem trenutku izbegla ono što se desilo Grčkoj“. Kako bi Srbija servisirala milionsku vojsku nezaposlenih sa Kosova, ili kako bi našla novac za socijalna davanja poput penzija i dečjih dodataka u slučaju da borba za odbranu teritorijalnog integriteta uspe, jedno je od životnih pitanja koja kad-tad moraju doći na sto. I dok investira doslovno stotine miliona evra u borbu za održanje pravnog kontinuiteta na Kosovu, u demografsku politiku u ostatku Srbije investiraju se mrvice.

Ma kako bilo istina da novac nije presudan za radanje, praksa neretko pokazuje da to baš i nije uvek tako. Milan Krkobabić, zamenik gradonačelnika Beograda, ukazao je da je samo odlukom gradskih vlasti da doplate 35 odsto umanjenja zarade najkama koje su na porodijskom odsustvu, kao i davanjem paketa opreme za novorođenčad u vrednosti od 12.000 dinara, broj novorođene dece u Beogradu porastao za više od 4.000 na godišnjem nivou. Ukupna cena primene slične

mere u celoj Srbiji bila bi ne veća od 15 miliona evra godišnje, ali tih para navodno nema. Takođe, nije jasno zašto ima para za sumnjive političke subvencije od 10.000 evra po jednom radnom mestu u nerazvijenim opštinama, a nema novca za jasno definisane subvencije za radanje dece u opštinama sa najizraženijom demografskom regresijom. Ako niko ne smatra diskriminacijom činjenicu da se plaća novo radno mesto u Zaječaru, a ne plaća u Novom Sadu, jasno je da ne bi bilo ničeg politički nekorektnog kod sistema subvencija za radanje deteta u Kragu-

lu sa sedištem u unutrašnjosti Srbije, na šta je na Danasovoj konferenciji upozorio Milan Knežević, potpredsednik Asocijacije malih i srednjih preduzeća. Čak ni u Beogradu nema kadra za čitav niz vitalnih deficitarnih zanimanja tako da, na primer, u nekim velikim državnim bolnicama imaju svega jednog anesteziologa, pa ako se i taj razboli, nema operacije. A takvih vitalnih zanimanja, za koja Srbija nema kadra, što zbog emigracije, što zbog demografije, biće sve više, a ne govorimo samo o visoko sofisticiranim zanimanjima. Površni po-

Veoma je važno ispravno pročitati demografske brojke, bez „srećnih misli“ i „slatkih laži“, gledajući pravo u oči gorkoj istini, i to ne zato da bi zaključak bio da bi svi trebalo da se ubijemo zato što nam nema spasa, već da bi se na vreme spaslo što se spasti može

jevcu koji je u dubokoj demografskoj regresiji, dok se ne bi subvencionisalo radanje u opštinama poput Tutina, Surčina, Bujanovca ili Čukarice, gde je demografski trend pozitivan. Nažalost, svega jedanaest opština u Srbiji ima pozitivan prirodni priraštaj, svi ostali duboko regresivaju.

U svetlu tako strašnog kadrovsog osipanja, postaje praktično nemoguće poslovanje u malim gradovima Srbije, tako da se gasi desetine hiljada malih i srednjih preduzeća, pa prvi-

gli na ljude koji rade teške poslove na rekonstrukciji Gazele u Beogradu, već sada govori da je više od pola radnika Mostogradnje na pragu penzije, a da se mladi ljudi mogu nabrojati na prste dve ruke. Samo da se posle ne čudimo što nam nešto kasni, ili se ne radi kako bi trebalo, pošto ljudi od šezdeset godina niti mogu brže, niti mogu bolje. A mladim koji bi ih zamenili, jednostavno nema. Da ne govorimo o tome da je demografski deficit evropski problem, da će defici-

tarni kadar iz celog sveta biti sve skuplji, tako da će biti veoma teško bolnici iz Srbije da uveze medicinsku sestru ili anesteziologa sa Filipina ili Malezije ako velike evropske bolnice već sada takvima plaćaju nedostizno visoke plate. Da stvar bude još gora, ozbiljne analize Lekarske komore Srbije ukazuju na to da bi nakon ulaska Srbije u EU zonu, deficitarni lekarski kadar još lakše i brže mogao emigrirati u bogatije države Evropske unije, bez administrativnih prepreka koje trenutno imamo zato što nismo doje tog pravnog sistema.

Upravo zato, veoma je važno ispravno pročitati demografske brojke, bez „srećnih misli“ i „slatkih laži“, gledajući pravo u oči gorkoj istini, i to ne zato da bi zaključak bio da bi svi trebalo da se ubijemo zato što nam nema spasa, već da bi se na vreme spaslo što se spasti može. Ako je jedna mala humanitarna organizacija uspešla da oženi 300 domaćina iz raskih sela nevostama iz Albanije, i iz tih brakova danas imamo preko dve stotine dece, šta bi tek na nivou Srbije moglo da se uradi ako bi neko odlučio da se strateški pozabavi demografskom politikom. Bez takve demografske politike, svaka borba za upravljanje Kosovom biće nešto poput one narodne „šta zna dete šta je trista kila“, borba za sopstveno demografsko i državno nestajanje, borba čoveka koji jedva sam stoji da mu se na leđa stavi džak cementa.